

IJsselstreek die een aanbod doet waarvan zowel NT2 als kennis van de Nederlandse samenleving doelstellingen zijn. Voor het inburgeringstraject moeten de bewoners van Uft en omgeving naar het ROC Graafschap in Doetinchem, wat een hele onderneming is voor menig oudkomer. Een project dicht bij huis was dan ook zeer welkom. In het werkgebied van de Sluseborch wonen veel gastarbeiders van het eerste uur die zich in de jaren zestig in de Achterhoek gevestigd hebben om te werken in de plaatselijke metaalindustrie (denk aan de ATAG- en de DRU-fabrieken in Uft). Ze waren vooral afkomstig uit Spanje en Turkije en hebben door overkomst van gezinsleden en gezinsvorming (huwelijk) gezorgd voor een toename van het aantal allochtonen. In 2003 kreeg de Sluseborch de opdracht uitvoering te geven aan de oudkomersregeling. Tijdens de werving voor het oudkomersprogramma werd contact gelegd met vrouwen uit etnische minderheidsgroepen die in een kansarme, afhankelijke positie en in een maatschappelijk isolement verkeren. Er is daarbij gebruik gemaakt van intermediairs vanuit, onder andere, de Turkse gemeenschap. Het oudkomersproject 'Opvoeding en onderwijs' is in september 2004 van start gegaan met 140 vrouwen. Na ruim een jaar werken zijn er nog 138 deelnemers, een uitval van minder dan 1%, een opmerkelijk succes.

Vrouwen in beweging

Na het oudkomersproject wilden de meeste vrouwen een vervolg. Dat werd het project 'Vrouwen in beweging',

eveneens twee jaar durend met een aangepast programma sociale activering 50+. Dit project werd mede mogelijk gemaakt door de Subsidieregeling Emancipatieprojecten van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. 'Vrouwen in beweging' telt zo'n 90 deelnemers, verdeeld over zes groepen. Een van die groepen is de groep sociale activering 50+. Deze bestaat uit twaalf deelnemers, tien Turkse vrouwen, een Bosnische en een Azerbeidjaanse vrouw. De meeste van hen behoren tot de eerste generatie gastarbeiders, ze hebben een beperkte beheersing van het Nederlands, ze zijn laaggeschoold of vaak (functioneel) analfabeet. In de groep van twaalf zijn er acht vrouwen die een alfabetiserings-traject volgen.

Nederlandse samenleving mogelijk.

De vrouwen krijgen een zelfstandiger en onafhankelijker positie. Deze algemene doelstelling wordt omgezet in kleinere, meer concrete doelstellingen die zichtbaar gemaakt kunnen worden in concrete resultaten, bijvoorbeeld een taalniveau hoger komen volgens het Raamwerk NT2 of een alfabetiseringsniveau hoger komen. Een concreet doel kan ook zijn zelfstandig informatie kunnen verwerven over voorzieningen voor ouderen. Daarnaast worden met behulp van de trajectbegeleider persoonlijke leer- en ontwikkeldoelen geformuleerd. Door middel van een portfolio worden de vorderingen zichtbaar gemaakt voor de deelnemer.

Leer- en ontwikkelingsdoelen van de vijftigplussers:

- doorbreken van sociaal isolement
- kennis hebben hoe zo lang mogelijk zelfstandig gefunctioneerd kan worden
- mobiliteit
- kennis hebben over voorzieningen voor ouderen
- ontwikkelen van taalvaardigheden
- actief deelnemen aan activiteiten voor ouderen
- kennis hebben van en mogelijk gebruik van: mobiel bellen, chipknip, pinpas, dvd, video (knoppenkennis).

Doelstellingen

De algemene doelstelling van het project is door middel van duale emancipatietrajecten vrouwen te prikkelen en te stimuleren tot het nemen van initiatieven en tot activiteiten buiten de eigen vertrouwde omgeving. Die aanpak maakt participatie in de

Voor het begin van de cursus wordt met iedere deelnemer een contract opgesteld waarin wordt aangegeven wat van haar verwacht wordt en wat van het project verwacht mag worden. De participatiedoelstelling komt in dat contract duidelijk naar voren, maar ook het streefniveau voor de communicatieve vaardigheid.

Werkwijze maatschappelijke oriëntatie

Tijdens het eerste jaar van het twee jaar durende traject zijn de volgende thema's aan bod gekomen:

- de woonplaats (de wijk, de gemeente);
- maatschappelijke oriëntatie op Nederland (gewoonten en gebruiken, relaties, feestdagen, ouder worden in Nederland);
- recht en veiligheid (normen en waarden, omgangsregels, weerbaarheid).

Er zal ook nog aandacht besteed worden aan de thema's vervoer en gezondheid. Deze aspecten worden via een geïntegreerde aanpak en door middel van eenvoudige portfolio-opdrachten aan de orde gesteld. Regelmatig worden gastsprekers (bijvoorbeeld de dokter) uitgenodigd of worden excursies ondernomen. Zo bracht de groep onlangs

een bezoek aan de moskee en aan de kerk. Het bleek dat de vrouwen de ruimte beneden nooit hadden gezien omdat zij bij gebedsdiensten alleen op de bovenverdieping worden toegelaten. Ook het bezoek aan het DRU-ijzermuseum werd zeer gewaardeerd. Het bracht een stukje geschiedenis in beeld dat voor de vrouwen van de eerste generatie gastarbeiders heel herkenbaar is.

Hoe is het nu mogelijk deze tamelijk gecompliceerde informatie over te dragen aan een groep weinig Nederlands sprekende, meest analfabete dames, zal men zich afvragen. Daar hebben ze in Ulf een simpele oplossing voor gevonden: er is altijd een van de twee Turks sprekende klassenassistentes aanwezig die de kern van de informatie op maat overbrengt en de instructie bij opdrachten begeleidt. Ingewikkelde informatie (bijvoorbeeld wat een gastpreker zegt)

wordt ook in het Turks overgebracht, bij instructies probeert de klassenassistent zo snel mogelijk over te schakelen op het Nederlands. Voor de merendeels Turkse deelnemers is dat een groot voordeel. Voor de Bosnische en Azerbeidjaanse deelnemers – die een hoger NT2-niveau hebben, misschien wel omdat ze nooit terug konden vallen op een gemeenschap die hun moedertaal spreekt – is dat niet zo leuk. Maar die twee dames hebben veel geduld en begrip.

De thema's worden steeds op twee niveaus uitgewerkt. De nog niet voldoende gealfabetiseerde deelnemers krijgen opdrachten met veel plaatjes; ze trekken lijnen en vullen eigen naam en adres in. In het boekje over het thema staan woorden die het thuisfront kunnen helpen om de deelnemer te laten praten over het onderwerp. De gealfabetiseerde deelnemers krijgen

schriftelijke opdrachten en zoekopdrachten op internet.

Voor de vijftigplussers zijn er geen stages ingelast. Wel hebben de twee dames met het hoogste NT2-niveau van de trajectbegeleider de opdracht gekregen op internet informatie te zoeken over de plaatselijke multiculturele werkgroep. Beiden functioneren nu in die werkgroep, waar zij helpen met de organisatie van feesten en andere activiteiten.

Een kijkje in de NT2-les

Naast het werken aan een maatschappelijk thema wordt hard gewerkt aan het ontwikkelen van Nederlandse taalvaardigheid en aan lezen en schrijven. De groep vijftigplussers wordt dan verdeeld in vier subgroepen. Onder leiding van een NT2-docent zijn dan nog twee vrijwilligsters en een klassenassistente aan het werk met een groepje.

Er zijn twee groepjes alfabetisering waarvan de ene groep in deel 1 van 7/43

werkt en onder leiding van een vrijwilligster bezig is met het benoemen en schrijven van woorden die betrekking hebben op het lichaam. Ook je leeftijd kunnen noemen hoort daarbij en ze zijn trots op het feit dat hun leeftijd hoger is dan die van hun begeleidster. De andere alfabetiseringsgroep werkt in deel 2 en oefent achter de computer met de multimediale oefeningen bij 7/43. Ze werken ieder voor zich aan een aantal oefeningen, zien hun resultaten per oefening op het scherm en gaan zelfstandig verder. De klassenassistente geeft uitleg als er problemen zijn, zowel in het Turks als in het Nederlands. Op deze manier wordt iedere minuut efficiënt gebruikt, men hoeft niet te wachten en er zijn totaal geen tekenen dat 45 minuten intensief oefenen te belastend is voor de vijftigplusedames.

De derde groep (de Bosnische en Azerbeidjaanse dames) werken met een

vrijwilligster in een aparte ruimte. Zij zitten rond NT2-niveau 2 en willen vooral correcte Nederlandse zinnen leren vormen.

De vierde groep bestaat uit twee Turkse dames die lager onderwijs hebben gehad en vlot lezen. Hun NT2-niveau wordt gekarakteriseerd als 'op weg naar niveau 1'. Zij willen woorden leren opzoeken in het Nederlandse woordenboek. Ze moeten 'bezitten' zoeken. Er wordt achtereenvolgens genoemd: bewaren, ... beweren, ... bezetten, ... bezitten. Vlot wordt de verklaring uit het woordenboek voorgelezen, maar wat betekent 'bezitten' precies? Dat valt nog niet mee zonder de hulp van de docent. Het lef hebben om dat met je 58 jaren even te gaan opzoeken, is al een hele prestatie.

Resultaten

De resultaten zijn in de eerste plaats waar te nemen op het vlak van maat-

schappelijk functioneren. Men gaat steeds meer zelf op zaken af, sommigen hebben een (driewieler)fiets en gaan er ook letterlijk op uit. Ook de computer-vrees is verdwenen: er wordt gewerkt met het toetsenbord en gealfabetiseerden verrichten zoekopdrachten op internet. Wat het NT2-niveau betreft zijn de vorderingen na een jaar niet spectaculair. Het streven is iedere deelnemer een stapje hoger te brengen, of dat nu een half NT2-niveau of een Alfa-niveau is. In ieder geval is de primaire nieuwsgierigheid bij de deelnemers op gang gebracht. Het enthousiasme voor de lessen is af te lezen van de geconcentreerde

gezichten en af te leiden uit de goede opkomst bij de lessen. Alhoewel, een enkeling wil wel eens graag wegblijven van de les 'bewegen op muziek voor ouderen' die één keer in de week gegeven wordt in aansluiting op de gewone lessen. Men verzint daarvoor dan de prachtigste smoesjes in het Nederlands.

Succesformule

Op mijn vraag wat ik nu beslist zou moeten vermelden in het verslag voor Alfa-nieuws, omdat het naar het oordeel van de begeleiders sterk bijdraagt aan het succes van het project, werd achter-eenvolgens genoemd:

- de gedifferentieerde manier van werken: zowel het werken op maat met vrijwilligers als het op maat maken van het lesmateriaal;
- de intensieve samenwerking met de trajectbegeleiding die bij dreigende uitval meteen actie onderneemt;
- het contact met het thuisfront door middel van een nieuwsbrief.

Ik voegde daar zelf aan toe:

- het werken met een klassenassistente uit de etnische groep die de laagdrempeligheid bevordert;
- de directe koppeling tussen taal leren en maatschappelijke oriëntatie;
- de frequentie van drie keer per week waardoor de aangebrachte kennis niet te snel wegzakt.

En toen pas kwam aan het licht dat vier taaldocenten en de leidster van het team Activering zelf Turks waren gaan leren en ondervonden wat de problemen van hun cursisten waren. Misschien wel een even belangrijke succesfactor als bovengenoemde.

Met dank aan Ans, Mia, Serife, Rienke en Ceciel van het project *Vrouwen in beweging – 50 plus* in Ulft.

Informatie: www.sluseborch.nl.

Bewegen op muziek voor ouderen.